

Ebre

Reportatge. Riba-roja d'Ebre exposarà el ric patrimoni dels forns d'oli de ginebre al Museu Etnològic i de Cultures del Món de Barcelona, de juliol a octubre

Imatge d'un dels forns d'oli de ginebre de Riba-roja, que celebra una festa a la tardor per donar-los a conèixer.
FOTO: JOAN REVILLAS

L'entitat Amics de Riba-roja vol posar en valor aquest patrimoni. A la foto, amb Eugenio Monesma, conegut documentalista etnogràfic. FOTO: AMICS DE RIBA-ROJA

UN PASSAT INDUSTRIAL: ELS FORNS DE GINEBRE

REDACCIÓ
RIBA-ROJA D'EBRE

'Els forns d'oli de ginebre. Una indústria a Riba-roja d'Ebre'. Aquest és el títol de la mostra temporal que acollirà el Museu Etnològic i de Cultures del Món, entre l'11 de juliol i el 13 d'octubre, per donar a conèixer a la capital catalana el ric patrimoni riba-rojà al voltant dels forns d'oli de ginebre.

L'espai museístic exposarà durant tres mesos el llegat d'aquestes construccions de pedra seca arreu del terme municipal i la feina de documentació que ha fet l'entitat Amics de Riba-roja, en col·laboració amb l'Ajuntament, els darrers anys. L'exposició explicarà aquesta potent indústria local ja des de l'època preindustrial, amb documents de principi de segle XVII que demostren un co-

merç consolidat en aquest poble de la riba del riu Ebre, que n'afavoria el seu trasllat fins a Tortosa i Saragossa. S'hi podrà veure la maqueta d'un forn, estris i diversos audiovisuals, alguns dels quals amb ulleres de realitat virtual. També es programaran quatre conferències i es presentarà el llibre amb l'estudi que va impulsar el Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre, amb el suport també de la Diputació de Tarragona.

Així, gràcies al testimoni oral de la gent gran del poble que hi ha participat, explicant els seus coneixements i, sobretot, contribuint a localitzar-los, en l'actualitat hi ha 16 forns d'oli de ginebre que estan declarats Bé Cultural d'Interès Local (BCIL) des de fa tres anys, i actualment aquests 16 estan en tràmit per assolir la categoria de Zona d'Interès Etnològic

(ZIE) com a Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN), que atorga el departament de Cultura. «En tenim coneixement de 24, si tenim en compte el que s'ha construït a la zona de la Garita per dur a terme demostracions populars d'aquesta indústria. A més dels BCILs, tenim informació de 7 forns més que també funcionaven antigament, però encara no els hem localitzat», explica Josep Aguilà, d'Amics de Riba-roja, que afegeix que «en les tasques per trobar aquests 7 forns, se n'han localitzat tres dels que no es tenia coneixement i que estan en estudi per comprovar la seua veracitat», abans d'incorporar-los al catàleg local.

Atractiu turístic i visible
L'objectiu d'Amics de Riba-roja és la conservació i valorització

d'aquest patrimoni local com a actiu visitable. El primer dels forns es va localitzar fa 30 anys, però no va ser fins fa sis anys que els voluntaris d'Amics de Riba-roja es van bolcar en el projecte, descobrint tota una indústria al municipi. A més d'aconseguir la declaració BCIL, cada any a la tardor organitzen una jornada festiva amb demostració per conèixer el procés de destil·lació que es feia en els forns per aconseguir l'oli de ginebre, un preuat producte amb moltes propietats veterinàries i medicinals.

Aquest any se celebrarà la tercera edició de la festa, en el marc de la qual es presentarà el treball fet pel jove Marc Jardí García, guanyador del premi al millor de recerca de tota la província 2019 i una caminada al forn de Vall de Porcs, a més de la destil·lació popular.

També han impulsat i donat suport a diversos estudis i a l'edició d'un llibre, van organitzar la jornada d'etnologia de les Terres de l'Ebre en la seva 15a edició, han organitzat xerrades, caminades per visitar aquest patrimoni, i aquest estiu aterran a la capital catalana amb l'exposició i organitzaran una estada arqueològica al poble.

Per aquesta indústria s'ha interressat també Eugenio Monesma, reconegut documentalista etnogràfic que ha fet documentals arreu d'Espanya sobre costums, oficis perduts i tradicions, i que també es va quedar sorprès per la

gran concentració d'aquests forns a Riba-roja.

L'exposició al museu barceloní no és l'única activitat prevista per aquest estiu al voltant dels forns d'oli de ginebre. Del 5 a l'11 d'agost organitzaran una estada amb sis estudiants de la Universitat de Barcelona (UB) i dos arqueòlegs per estudiar in situ aquestes construccions de pedra seca, realitzant les que seran les primeres excavacions en aquest tipus de construccions per aprofundir en el seu coneixement. L'Ajuntament es farà càrrec de l'estança i la manutenció per pro-

La voluntat és crear un centre d'interpretació per museïtzar aquest patrimoni local

moure el seu estudi.

A més, també s'està treballant en la museïtzació d'aquest patrimoni local, amb la idea de crear un centre d'interpretació dels forns d'oli de ginebre a Riba-roja, amb el suport de l'Ajuntament i de l'Institut Ramon Muntaner (IRMU), que ha destinat una beca perquè l'arquitecta Cèlia Mallafre, estudiant de doctorat de la Universitat Rovira i Virgili (URV), desenvolupi aquest projecte amb els professors universitaris Sergio Coll i Agustí Costa. No es tracta d'un projecte arquitectònic, sinó exclusivament de museïtzació.